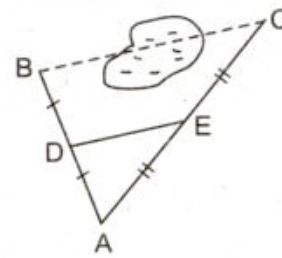

§4. Đường trung bình của tam giác, của hình thang

Giữa hai điểm B và C có chướng ngại vật (h. 33). Biết $DE = 50\text{m}$, ta có thể tính được khoảng cách giữa hai điểm B và C

Hình 33

1. Đường trung bình của tam giác

?1 Vẽ tam giác ABC bất kì rồi lấy trung điểm D của AB. Qua D vẽ đường thẳng song song với BC, đường thẳng này cắt cạnh AC ở E. Bằng quan sát, hãy nêu dự đoán về vị trí của điểm E trên cạnh AC.

Định lý 1

Đường thẳng đi qua trung điểm một cạnh của tam giác và song song với cạnh thứ hai thì đi qua trung điểm cạnh thứ ba.

GT | $\Delta ABC, AD = DB, DE // BC$

KL | $AE = EC$

Chứng minh. (h. 34) Qua E, kẻ đường thẳng song song với AB, cắt BC ở F.

Hình thang DEFB có hai cạnh bên song song ($DB // EF$) nên $DB = EF$. Theo giả thiết $AD = DB$. Do đó $AD = EF$.

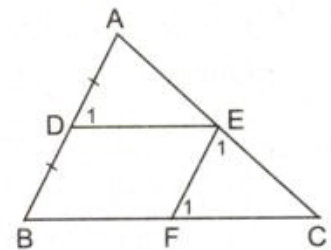
ΔADE và ΔEFC có

$$\hat{A} = \hat{E}_1 \text{ (đồng vị, } EF // AB)$$

$$AD = EF \text{ (chứng minh trên)}$$

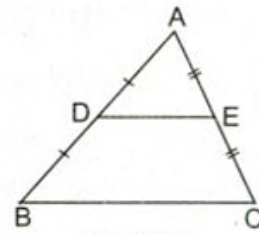
$$\hat{D}_1 = \hat{F}_1 \text{ (cùng bằng } \hat{B}).$$

Do đó $\Delta ADE = \Delta EFC$ (g.c.g), suy ra $AE = EC$. Vậy E là trung điểm của AC.

Hình 34

• Trên hình 35, D là trung điểm của AB, E là trung điểm của AC, đoạn thẳng DE gọi là *đường trung bình* của tam giác ABC.

Hình 35

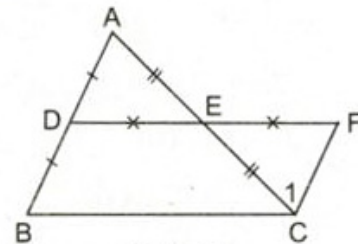
Định nghĩa. Đường trung bình của tam giác là đoạn thẳng nối trung điểm hai cạnh của tam giác.

?2 Vẽ tam giác ABC bất kì rồi lấy trung điểm D của AB, trung điểm E của AC. Dùng thước đo góc và thước chia khoảng để kiểm tra rằng $\widehat{ADE} = \widehat{B}$ và $DE = \frac{1}{2}BC$.

Định lý 2

Đường trung bình của tam giác thì song song với cạnh thứ ba và bằng nửa cạnh ấy.

GT	$\Delta ABC, AD = DB, AE = EC$
KL	$DE \parallel BC, DE = \frac{1}{2}BC$

Hình 36

Chứng minh. (h. 36) Vẽ điểm F sao cho E là trung điểm của DF.

$\Delta AED = \Delta CEF$ (c.g.c, học sinh tự chứng minh),
suy ra $AD = CF$ và $\widehat{A} = \widehat{C}_1$.

Ta có $AD = DB$ (giả thiết) và $AD = CF$ nên $DB = CF$.

Ta có $\widehat{A} = \widehat{C}_1$, hai góc này ở vị trí so le trong nên $AD \parallel CF$, tức là $DB \parallel CF$, do đó DBCF là hình thang.

Hình thang DBCF có hai đáy DB, CF bằng nhau nên hai cạnh bên DF, BC song song và bằng nhau.

Do đó $DE \parallel BC, DE = \frac{1}{2}DF = \frac{1}{2}BC$.

?3 Tính độ dài đoạn BC trên hình 33.

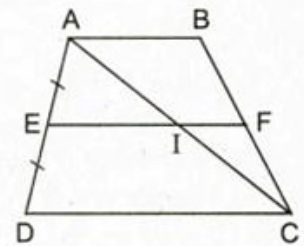
2. Đường trung bình của hình thang

24 Cho hình thang $ABCD$ ($AB \parallel CD$). Qua trung điểm E của AD kẻ đường thẳng song song với hai đáy, đường thẳng này cắt AC ở I , cắt BC ở F (h. 37). Có nhận xét gì về vị trí của điểm I trên AC , điểm F trên BC ?

Định lý 3

Đường thẳng đi qua trung điểm một cạnh bên của hình thang và song song với hai đáy thì đi qua trung điểm cạnh bên thứ hai.

GT	$ABCD$ là hình thang ($AB \parallel CD$) $AE = ED, EF \parallel AB, EF \parallel CD$
KL	$BF = FC$

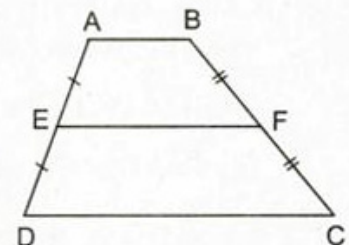
Hình 37

Chứng minh. (h. 37) Gọi I là giao điểm của AC và EF .

Tam giác ADC có E là trung điểm của AD (giả thiết) và $EI \parallel CD$ (giả thiết) nên I là trung điểm của AC .

Tam giác ABC có I là trung điểm của AC (chứng minh trên) và $IF \parallel AB$ (giả thiết) nên F là trung điểm của BC .

• Trên hình 38, hình thang $ABCD$ ($AB \parallel CD$) có E là trung điểm của AD , F là trung điểm của BC , đoạn thẳng EF gọi là *đường trung bình* của hình thang $ABCD$.

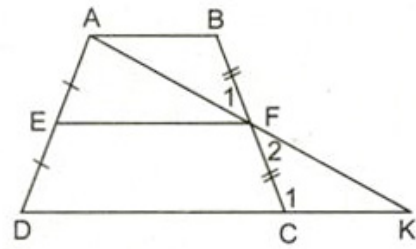
Hình 38

Định nghĩa. Đường trung bình của hình thang là đoạn thẳng nối trung điểm hai cạnh bên của hình thang.

Định lý 4

Đường trung bình của hình thang thì song song với hai đáy và bằng nửa tổng hai đáy.

GT	Hình thang ABCD ($AB \parallel CD$) $AE = ED, BF = FC$
KL	$EF \parallel AB, EF \parallel CD,$ $EF = \frac{AB + CD}{2}$

Hình 39

Chứng minh. (h. 39) Gọi K là giao điểm của các đường thẳng AF và DC.

ΔFBA và ΔFCK có :

$$\hat{F}_1 = \hat{F}_2 \text{ (đối đỉnh)}$$

$$BF = FC \text{ (giả thiết)}$$

$$\hat{B} = \hat{C}_1 \text{ (so le trong, } AB \parallel DK).$$

Do đó $\Delta FBA = \Delta FCK$ (g.c.g), suy ra $AF = FK$ và $AB = CK$.

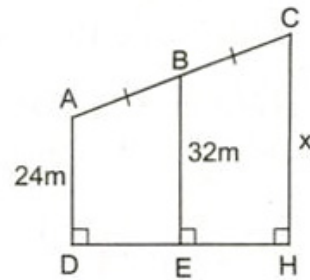
E là trung điểm của AD, F là trung điểm của AK nên EF là đường trung bình của ΔADK , suy ra $EF \parallel DK$ (tức là $EF \parallel CD$ và

$$EF \parallel AB) \text{ và } EF = \frac{1}{2} DK.$$

Mặt khác $DK = DC + CK = DC + AB$. Do đó

$$EF = \frac{DC + AB}{2}.$$

25 Tính x trên hình 40.

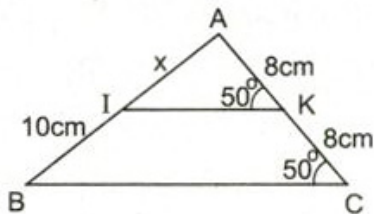

Hình 40

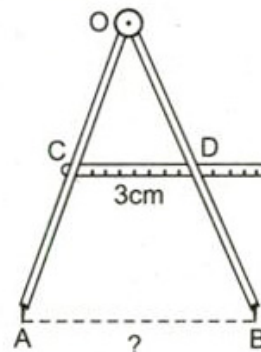
BÀI TẬP

Đường trung bình của tam giác

20. Tính x trên hình 41.

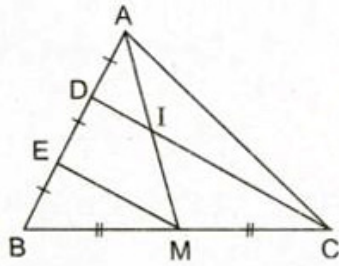
Hình 41

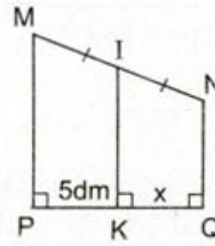
Hình 42

21. Tính khoảng cách AB giữa hai mũi của compa trên hình 42, biết rằng C là trung điểm của OA, D là trung điểm của OB và $CD = 3\text{cm}$.

22. Cho hình 43. Chứng minh rằng $AI = IM$.

Hình 43

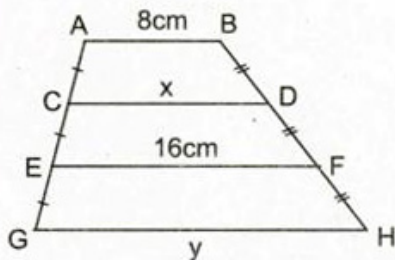

Hình 44

Đường trung bình của hình thang

23. Tính x trên hình 44.
24. Hai điểm A và B thuộc cùng một nửa mặt phẳng có bờ là đường thẳng xy . Khoảng cách từ điểm A đến xy bằng 12cm , khoảng cách từ điểm B đến xy bằng 20cm . Tính khoảng cách từ trung điểm C của AB đến xy .
25. Hình thang $ABCD$ có đáy AB, CD . Gọi E, F, K theo thứ tự là trung điểm của AD, BC, BD . Chứng minh ba điểm E, K, F thẳng hàng.

LUYỆN TẬP

Hình 45

26. Tính x, y trên hình 45, trong đó
 $AB \parallel CD \parallel EF \parallel GH$.
27. Cho tứ giác $ABCD$. Gọi E, F, K theo thứ tự là trung điểm của AD, BC, AC .
- a) So sánh các độ dài EK và CD, KF và AB .
- b) Chứng minh rằng $EF \leq \frac{AB + CD}{2}$.

28. Cho hình thang $ABCD$ ($AB \parallel CD$), E là trung điểm của AD , F là trung điểm của BC . Đường thẳng EF cắt BD ở I , cắt AC ở K .
- a) Chứng minh rằng $AK = KC, BI = ID$.
- b) Cho $AB = 6\text{cm}, CD = 10\text{cm}$. Tính các độ dài EI, KF, IK .